

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนออนไลน์ตามรูปแบบเพื่อการเรียนรู้ในชุมชน แสงรัฐ สำหรับหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต แขนงวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มีวิธีการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้คือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ออกแบบและจัดทำแบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 2 ส่งแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านตรวจสอบ และผู้วิจัยปรับแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิก่อนนำมาให้นักศึกษาจำนวน 3 คนทดลองทำแบบสอบถามหลังจากนั้น

ขั้นตอนที่ 3 ปรับแก้ข้อความที่ไม่ชัดเจน ตามคำแนะนำของผู้ทดลองทำแบบสอบถาม และส่งลิงค์แบบสอบถามออนไลน์ไปให้จากกลุ่มประชากรที่ได้มาโดยสมัครใจจำนวน 209 คน

ขั้นตอนที่ 4 ประกาศรับสมัครเชิญชวนกลุ่มตัวอย่างจำนวนร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมดคือ 20 คน เข้าร่วมเป็นกลุ่มตัวอย่างสำหรับการสัมภาษณ์แบบลึก รวมทั้งประกาศรับสมัครเชิญชวนกลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมเป็นกลุ่มตัวอย่างสำหรับการสนทนากลุ่ม และมีผู้สมัครใจเข้าร่วมจำนวน 29 คน

ขั้นตอนที่ 5 รวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่มและสัมภาษณ์แบบลึกเพื่อนำไปวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปผลโครงการ

การวิจัยนี้เป็นการผสมผสานระหว่างการใช้แบบสอบถามออนไลน์ การสัมภาษณ์แบบลึก และการสนทนากลุ่ม (mixed methods) โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. ขั้นตอนการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประชากรเป็นนักศึกษาในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต แขนงวิชาภาษาอังกฤษ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ที่ลงทะเบียนเรียนชุดวิชา 14423 ประสบการณ์วิชาชีพภาษาอังกฤษในภาคการศึกษาที่ 2/2556 จำนวน 148 คน และภาคการศึกษา 1/2557 จำนวน 61 คน รวม 209 คน ทั้งหมดเป็นผู้ที่ผ่านการศึกษาชุดวิชาเฉพาะต่างๆ ที่มีการเรียนการสอนออนไลน์ในระบบ D4L+P ในหลักสูตรมาแล้ว จึงคาดว่าจะเป็นผู้ให้ข้อมูลต่างๆที่สามารถนำมาใช้ตอบคำถามในงานวิจัยนี้ได้

1.2 กลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 3 กลุ่มคือ

1.2.1 กลุ่มตัวอย่างสำหรับตอบแบบสอบถามออนไลน์ ในประเด็นความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนออนไลน์ตามแนวทางการเรียนรู้ร่วมกันโดยการสร้างชุมชนแสวงรู้ (Community of Inquiry) ได้แก่ นักศึกษาในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต แขนงวิชาภาษาอังกฤษ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ที่คาดว่าจะสำเร็จการศึกษาในภาคการศึกษาที่ 2/2556 และ 1/2557 ที่ได้มาจากประชากรจำนวน 209 คน และได้แบบสอบถามที่ตอบกลับมาจำนวน 47 คน ถือเป็นกลุ่มตัวอย่าง และคิดเป็นร้อยละ 22.49 ของจำนวนประชากร

1.2.2 กลุ่มตัวอย่างสำหรับการสนทนากลุ่ม ได้แก่ นักศึกษาในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต แขนงวิชาภาษาอังกฤษ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ที่สมัครใจเข้าร่วมสนทนากลุ่ม และได้เข้ารับการอบรมชุดวิชา 14423 ประสภารณวิชาชีพอังกฤษ อีกทั้งคาดว่าจะสำเร็จการศึกษาในภาคการศึกษาที่ 2/2556 จำนวน 29 คน

1.2.3 กลุ่มตัวอย่างสำหรับการสัมภาษณ์แบบลึก ได้แก่ นักศึกษาในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต แขนงวิชาภาษาอังกฤษ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ที่สมัครใจให้สัมภาษณ์ และเข้ารับการอบรมชุดวิชา 14423 ประสภารณวิชาชีพอังกฤษ อีกทั้งคาดว่าจะสำเร็จการศึกษาในภาคการศึกษาที่ 1/2557 จำนวน 20 คน

2. เครื่องมือในการวิจัย

ประกอบด้วยแบบสอบถามออนไลน์ แบบบันทึกสรุปผลการประชุมสนทนากลุ่มสำหรับกลุ่มตัวอย่าง และแบบสัมภาษณ์แบบลึกและไม่มีโครงสร้าง

2.1 แบบสอบถามออนไลน์ เป็นแบบสอบถามให้เลือกตอบเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อสภาพแวดล้อมในการเรียนออนไลน์ตามแนวทางการเรียนรู้ร่วมกันโดยการสร้างชุมชนแสวงรู้ (community of inquiry) โดย Garrison, Anderson & Archer (2001) เป็นพื้นฐาน ประกอบด้วยประเด็นหลัก 3 ประเด็นได้แก่ด้านการสอน ด้านพุทธิปัญญา และด้านสังคม รวมทั้งความคิดเห็นของผู้เรียนต่อบทเรียนตามโครงสร้างของรูปแบบ T5 Model ลักษณะคำถามเป็นแบบให้เลือกตอบตามความคิดเห็น 5 ระดับ (Likert Scale) และต่อจากนั้นได้ปรับแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน และนำมาทดลองโดยให้นักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 คนทดลองทำแบบสอบถาม ผลของการหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC) ข้อคำถามแต่ละข้อมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 - 1.00 (ภาคผนวก ก)

2.2 แบบสัมภาษณ์แบบลึกและมีโครงสร้าง หัวข้อประเด็นคำถามที่ใช้สัมภาษณ์เป็นประเด็นหัวข้อตามแนวทางการเรียนรู้ร่วมกันโดยการสร้างชุมชนแสวงรู้ (community of inquiry) และได้มีการปรับปรุงเพิ่มเติมประเด็นความคิดเห็นอื่นๆต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนออนไลน์ที่สอดคล้องกับบริบทจริงของงานวิจัย (ภาคผนวก ข)

2.3 แบบบันทึกสรุปผลการประชุมสนทนากลุ่ม หัวข้อประเด็นคำถามที่ใช้ในการประชุมสนทนากลุ่มเป็นประเด็นหัวข้อตามแนวทางการเรียนรู้ร่วมกันโดยการสร้างชุมชนแสวงรู้ (community of inquiry) และได้มีการปรับปรุงเพิ่มเติมประเด็นความคิดเห็นอื่นๆต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนออนไลน์ที่สอดคล้องกับบริบทจริงของงานวิจัย (ภาคผนวก ค)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามออนไลน์ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจ โดยการส่งแบบสำรวจออนไลน์ ในประเด็นความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมในการเรียนออนไลน์ตามแนวทางการเรียนรู้ร่วมกันโดยการสร้างชุมชนแสวงรู้ ไปยังอีเมลของประชากรแต่ละคนจำนวน 209 คน ในช่วงระหว่างวันที่ 15 กันยายน 2557 - 25 มกราคม 2558 แล้วนำข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์ในระบบมาแปลผลต่อไป

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์แบบลึกและไม่มีโครงสร้าง โดยการสัมภาษณ์นักศึกษาที่มาเข้ารับการเข้าอบรมชุดวิชา 14423 ประสบการณ์วิชาชีพภาษาอังกฤษ ประจำภาคการศึกษาที่ 1/2557 ที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และสมัครใจให้สัมภาษณ์ จำนวน 20 คน โดยนัดสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล ประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เป็นประเด็นหัวข้อตามแนวทางการเรียนรู้ร่วมกันโดยการสร้างชุมชนแสวงรู้ (Community of Inquiry)

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการประชุมสนทนากลุ่ม (focus group) โดยนัดนักศึกษาที่สมัครใจมาเข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม ซึ่งมีผู้สมัครใจเข้าร่วม 29 คน มีการนัดประชุมสนทนากลุ่มกันในวันที่ 20 กันยายน 2558 หัวข้อประเด็นคำถามที่ใช้ในการประชุมสนทนากลุ่มเป็นประเด็นหัวข้อตามแนวทางการเรียนรู้ร่วมกันโดยการสร้างชุมชนแสวงรู้ (Community of Inquiry)

ข้อมูลส่วนบุคคล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต แขนงวิชาภาษาอังกฤษ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้ เพื่อพรรณนาให้เห็นลักษณะข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ปีที่เข้าศึกษา ปีที่คาดว่าจะสำเร็จการศึกษา อาชีพ และอายุ ดังแสดงในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนและร้อยละของนักศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

(n=47)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	22	46.8
หญิง	25	53.2
ปีที่เข้าศึกษา		
2552 (ย้ายสาขาวิชา)	8	17.0
2553 (เริ่มเปิดการเรียนการสอน)	27	57.4
2554	7	14.9
2555	5	10.7
ปีที่คาดว่าจะสำเร็จการศึกษา		
2556	8	17.0
2557	27	57.4
2558	12	25.6
อาชีพ		
ข้าราชการ/พนักงานราชการ	13	27.7
พนักงานบริษัทเอกชน	17	36.2
อาชีพอื่นๆ	17	36.2
อายุ (ปี)		
ไม่เกิน 35 ปี	16	34.0
36-50 ปี	20	42.6
ตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป	11	23.4
(อายุเฉลี่ย)		39.7

จากตารางที่ 3.1 แสดงข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต แขนงวิชาภาษาอังกฤษ พบว่า

เพศ นักศึกษาที่ศึกษาในครั้งนี้มีทั้งชายและหญิงจำนวนใกล้เคียงกัน เพศหญิง จำนวน 25 คน

คิดเป็นร้อยละ 53.2 เพศชาย จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 46.8 รวม 47 คน

ปีที่เข้าศึกษา นักศึกษาที่ศึกษาในครั้งนี้นับส่วนใหญ่เข้าศึกษาเมื่อ พ.ศ. 2553 จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 57.4 รองลงมาคือ เข้าศึกษาเมื่อ พ.ศ. 2552 จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 17.0 เข้าศึกษาเมื่อ พ.ศ. 2554 จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละคือ 14.9 และเข้าศึกษาเมื่อ พ.ศ. 2555 จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 10.6

ปีที่คาดว่าจะสำเร็จการศึกษา นักศึกษาที่ศึกษาในครั้งนี้นับใหญ่คาดว่าจะสำเร็จการศึกษาใน พ.ศ. 2557 จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 57.4 รองลงมาคือ คาดว่าจะสำเร็จการศึกษาใน พ.ศ. 2558 จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 25.5 และคาดว่าจะสำเร็จการศึกษาใน พ.ศ. 2556 จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 17.0

อาชีพ นักศึกษาที่ศึกษาในครั้งนี้นับใหญ่ประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 36.2 รองลงมาคือ อาชีพข้าราชการ/พนักงานราชการ จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 27.7 และอาชีพอื่นๆ จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 36.2

อายุ นักศึกษาที่ศึกษาในครั้งนี้นับใหญ่อายุระหว่าง 36-50 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 42.6 รองลงมาคือ อายุไม่เกิน 35 ปี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 34.0 และอายุตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 23.4 นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีอายุเฉลี่ย 39.7 ปี

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของงานวิจัยข้อที่ 1 เพื่อสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางการเรียนออนไลน์ในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต ขนงวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (ใช้เครื่องมือแบบสอบถามออนไลน์)

จากประเด็นหัวข้อคำถามในแบบสอบถามออนไลน์ที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ ประกอบด้วยประเด็นคำถามตามแนวทางการสร้างความรู้โดยการเรียนรู้ร่วมกันผ่านการสร้างชุมชนแสวงรู้ (Community of Inquiry) ประกอบด้วยประเด็นที่สำคัญ 3 ประเด็นได้แก่ การรับรู้ด้านการสอน (Teaching presence) การรับรู้ด้านความคิด (Cognitive presence) และการรับรู้ด้านสังคม (Social presence)

ข้อมูลจากแบบสอบถามเชิงปริมาณ แบบสำรวจออนไลน์ ในประเด็นความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ออนไลน์ตามแนวทางการเรียนรู้ร่วมกันโดยการสร้างชุมชนแสวงรู้ (community of inquiry) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

การวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักศึกษา เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางการเรียนออนไลน์ในหลักสูตรฯ ใช้ข้อมูลจากแบบสอบถามตามแนวทางการสร้างชุมชนแสวงรู้ (community of inquiry) ซึ่งปรับเปลี่ยนประเด็นคำถามที่เหมาะสมกับบริบทในงานวิจัยนี้เพิ่มเติม และการวิเคราะห์ความคิดเห็นดังกล่าวใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการตีความหมายค่าเฉลี่ยอ้างอิงตาม เติมศักดิ์ สุทธิบุญ (2552)

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.21 – 5.00	เห็นด้วยมากที่สุด
3.41 – 4.20	เห็นด้วยมาก
2.61 – 3.40	เห็นด้วยปานกลาง
1.81 – 2.60	เห็นด้วยน้อย
1.00 – 1.80	เห็นด้วยน้อยที่สุด

4.2 เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 เพื่อศึกษาช่องทางการติดต่อสื่อสารของนักศึกษาในการเรียนการสอนในสภาพแวดล้อมทางการเรียนออนไลน์ในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยใช้องค์ประกอบของชุมชนแสงรู้ (ใช้เครื่องมือจากแบบสอบถามออนไลน์ การสัมภาษณ์แบบลึก และการสนทนากลุ่ม)

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามออนไลน์ที่ใช้ตอบคำถามงานวิจัยข้อที่ 1 และข้อที่ 2 (บางส่วน) ใช้การวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้เข้าร่วมงานวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมทางการเรียนออนไลน์ในหลักสูตรฯ ใช้ข้อมูลจากแบบสอบถามตามแนวทางการสร้างชุมชนแสงรู้ วัตถุประสงค์เพื่อระหว่างความคิดเห็นส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างต่อปัจจัยต่างๆที่เป็นองค์ประกอบของการสร้างชุมชนแสงรู้ในสภาพแวดล้อมทางการเรียนการสอนออนไลน์ในงานวิจัย ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณดังกล่าวทั้งหมดจะใช้ตอบคำถามงานวิจัยข้อที่ 1 และผลการวิเคราะห์แบบสอบถามบางส่วนมาใช้เป็นแนวทางในการตอบคำถามงานวิจัยข้อที่ 2 เนื่องจากผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณดังกล่าวจะได้รับการยืนยันและสนับสนุนจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้มาจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบลึก และการสนทนากลุ่มซึ่งข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์แบบลึกและไม่มีโครงสร้าง และข้อมูลเชิงคุณภาพจากการประชุมสนทนากลุ่ม (focus group) ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยใช้ประเด็นองค์ประกอบของชุมชนแสงรู้ทั้งสามองค์ประกอบเป็นกรอบโครงสร้างการวิจัย